
Ovaj zbornik sadržava tekstove nastale kao rezultat početnog istraživanja u okviru teme *Sustavno oživljavanje hrvatskih periferija*, koje je, kao dio programa trajne znanstvenoistraživačke djelatnosti Instituta društvenih znanosti *Ivo Pilar*, provedeno 1997. Naziv je programa *Socijalna struktura i socijalna integracija*.

Nerazvijenost hrvatske periferije, nepostojanje transparentnoga pristupa njezinu cjelovitu napretku u bližoj budućnosti, kao i nerazumijevanje potrebe da u temeljima svakoga periferijskog razvojnog projekta budu prepoznatljivi opći (nacionalni) i lokalni ciljevi, stavlja društvene istraživače pred barem dvije zadaće: 1. kritično promišljati i istraživački provjeravati razvojni(e) koncept(e) hrvatske periferije, s obzirom na stanje i neka njezina specifična obilježja; 2. na temelju rezultata akcijskih istraživanja olakšati i poboljšati odluke o društvenim, gospodarskim i drugim investicijama s učinkovitijim rezultatima. Planiramo, stoga, osim ovoga zbornika, objaviti rezultate novih istraživanja kako bismo jasnije odredili odnos periferija/modernizacija. Optimalno uključivanje periferije u državni i društvenogospodarski sustav traži prethodno pažljivo izabrane interese i središta i periferije koji se moraju zadovoljiti. Takav pristup ne smatra periferiju komplementom središtu, već samosvojnim i ravnopravnim sudionikom u izboru i projektiranju vlastite budućnosti.

Uredničko nam iskustvo govori da je ovim zbornikom korisnije zainteresirati čitatelje nego im mnogo obećati. Zato tek kažimo da su u zborniku radovi u kojima se obrazlažu teorijska polazišta na koja smo oslonili terensko istraživanje, a koja pojašnjavaju glavne dimenzije osnovnih sastavnica pojma periferije, moguće pristupe periferiji, ciljeve sustavnog oživljavanja te skicu tipologije hrvatskih periferija. Slijede dvije studije slučaja: Like i unutrašnjosti Istre.

Ovaj izbor nametnuo se najmanje s dva razloga: 1. premalo je bilo novca za istraživanje svih hrvatskih perife-

rija; 2. Istra i Lika predstavljaju već na prvi pogled, na razini povijesnih razloga i uzroka te prirodnoga i društvenog krajolika, dva različita tipa perifериjske nerazvijenosti, pa su utoliko heuristički zanimljiviji. Svakako, ta dva analizirana primjera, predstavljena konkretnim parametrima razvitka, stanjem resursa i slikom o poticateljima lokalnog razvitka ne omogućavaju »tvrde« zaključke i neupitne razvojne preporuke.

Zato ističemo još jednom da se radovi predstavljeni u zborniku koji je pred vama temelje na rezultatima prve faze istraživanja. Najmanje je pogrešno razumjeti ih kao pripremu za iduća istraživanja i skromni poziv na veću odgovornost, i teorijsku i praktičnu, prema onome što zovemo hrvatskom periferijom.

Urednici